

Ἡ Μετοχή ἄδων ἔχει ὡς Ἀντικείμενο: τὴν ἀνάπλασιν.

Τὸ γένους βροτείου εἶναι Γενική ἀντικειμενική στὴν ἀνάπλασιν.

πάλαι: εἶναι ἐπίρρημα καὶ σημαίνει παλιά, δηλ. στὴν ἐποχὴ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

ἄδων: Ἡ προφητεία τοῦ Ἀββακούμ περιέχεται σὲ ῥοδή.

Τὰ μεγάλα ὁράματα δὲν λέγονται εὐκόλα σὲ πεζὸ λόγο.

(Παράβαλε τὸ Ὀμηρικό: ἔπεα πτερόεντα)

Προσωδιακὸς τονισμὸς τοῦ πρώτου στίχου:

Γένους βροτεί / ου τὴν ἀνά / πλασιν πάλαι

υ — υ — / — — υ — / υ — υ υ

Μετάφραση

Ψάλλοντας ὁ προφήτης Ἀββακούμ στὴν παλιά ἐκείνη ἐποχὴ τὴν ἀνάπλαση τοῦ ἀνθρωπίνου γένους προμηνύει, ἀφοῦ μὲ ἄρρητον τρόπον ἀξιώθηκε νὰ ἰδεῖ προφητικὰ τὸν τύπον (αὐτῆς τῆς ἀναπλάσεως). Ἐβγῆκε δηλαδὴ ὁ Λόγος Χριστὸς ὡς νέο βρέφος ἀπὸ τὸ ὄρος, ποῦ εἶναι ἡ Παρθένος, μὲ σκοπὸ τὴν ἀνάπλαση τῶν ἀνθρώπων.

Ἰαμβικοῦ Κανόνος τῆς δ' ῥοδῆς

τὰ τροπάρια

Ἰσος προῆλθες τοῖς βροτοῖς ἐκουσίως,
 Ὑψιστε, σάρκα προσλαβὼν ἐκ Παρθένου,
 Ἴον καθάραι τῆς δρακοντείας κάρας,
 Ἄγων ἅπαντας πρὸς σέλας ζωηφόρον,
 Θεὸς πεφυκῶς, ἐκ πυλῶν ἀνγλίων.

Ἦθη πρόσθεν τῆ φθορᾶ βεβυσμένα.
 Ὀλεθρον ἄρδην δυσμενοῦς πεφευγότα
 Ὑψοῦτε χεῖρας σὺν κρότοις ἐφυμνίοις,
 Μόνον σέβοντα Χριστόν, ὡς εὐεργέτην,
 Ἐν τοῖς καθ ἡμᾶς συμπαθῶς ἀφιγμένον.

Ἰζης φιεῖσα τοῦ Ἰεσσαί, Παρθένε, ἰ
 Ὄρους παρῆλθες, τῶν βροτῶν τῆς οὐσίας,
 Πατρός τεκοῦσα τὸν πρὸ αἰῶνων Λόγον·
 Ὡς κῦδόκησεν αὐτός, ἐσφραγισμένην
 Νηδὺν διελθεῖν τῆ κενύσει τῆ Ξένῃ.

Τροπάριο πρῶτο

Τὸ πρῶτο τροπάριο τῆς δ' ῥοδῆς ἀπευθύνεται πρὸς τὸ Χριστὸ καὶ λέει πρὸς αὐτόν. Ἰσος προῆλθες, δηλ. ὡς ἄνθρωπος, πρὸς τοὺς βροτούς, δηλ. πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, Ὑψιστε, θεληματικά, ἀφοῦ προσέλαβες, δηλ. πῆρες, σάρκα ἀπὸ τὴν Παρθένο. Τὸ Ἀπαρέμφατο καθάραι εἶναι τοῦ σκοποῦ καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ τελικὴ πρότασι: ἵνα καθάρης, γιὰ νὰ καθαρῖσεις δηλ. τὸ δηλητήριο (ἰόν) τῆς κεφαλῆς τοῦ δράκοντος. Δράκοντα ὀνομάζει τὸν ὄφιν, ποῦ ἐξαπάτησε τοὺς Πρωτοπλάστους καὶ τοὺς ἐθανάτωσε. Ὀδηγώντας (ἄγων) ὅλους ἐκ πυλῶν ἀνγλίων (ἀπὸ τῆς ἀνήλιες πύλες τοῦ Ἄδου) πρὸς τὸ φῶς γεμᾶτο ζωῆ (ζωηφόρον). Σέλας σημαίνει φῶς.

Ἰός σημαίνει δηλητήριο. Κάρα σημαίνει κεφαλὴ.

Ἡ Μετοχὴ πεφυκῶς εἶναι αἰτιολογικὴ καὶ δικαιολογεῖ γιατί καὶ πῶς ὁ Χριστὸς ἔχει τὴ δύναμη καὶ τὴ θέληση νὰ κάνει αὐτὴ τὴ σωτήρια πράξη. Ἐπειδὴ εἶσαι Θεός.

Πέφυκα εἶναι Παρακείμενος τοῦ ῥήμ. φύω, ποῦ στοὺς ἀμετάβατους χρόνους του σημαίνει ὅ,τι καὶ τὸ φύομαι: γεννιέμαι, εἶμαι. Ἀμετάβατοι χρόνοι τοῦ φύω εἶναι ὁ Ἀόριστος β' (ἔφυον), ὁ Παρακείμενος πέφυκα καὶ ὁ Ὑπερσυντέλικος ἐπεφύκειν.

Σχόλιο

Ὁ Χριστὸς ἦλθε γιὰ νὰ καθαρῖσει τὸ δηλητήριο τῆς κεφαλῆς τοῦ δράκοντος, ποῦ εἶχε ἐγχυθεῖ στὴν ἀνθρώπινη φύση. Ἄρα ὁ καθαρῖσμός γίνεται στὴν ἀνθρώπινη φύση μὲ τὸ ἅγιο βάπτισμα.

Μετάφραση

Ὡς ἴσος θεληματικὰ ἦρθες πρὸς τοὺς ἀνθρώπους Ὑψιστε, ἀφοῦ πῆρες τὴ σάρκα (τὴν ἀνθρώπινη φύση) ἀπ' τὴν Παρθένο, γιὰ νὰ καθαρῖσεις τὸ διληπτήριο τῆς κεφαλῆς τοῦ ὄφρους, ὀδηγώντας ὄλους ἀπ' τὶς ἀνήλιαγες πύλες τοῦ Ἄδι πρὸς τὸ φῶς τὸ γεμᾶτο ζωῆ.

Τροπάριο δευτέρο

Τὸ δευτέρο τροπάριο τῆς δ' ᾠδῆς ἀπευθύνεται πρὸς τὰ ἔθνη, δηλ. τοὺς λαοὺς πλὴν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζει **βεβυσμένα τῆ φθορᾶ** ἀντὶ βεβυθισμένα τῆ φθορᾶ, δηλ. βυθισμένα, βουλιαγμένα μέσα στὴ φθορά. Τὴν ἀφαίρεση τῆς συλλαβῆς **θυ** τὴν ἀποκαλοῦμε ἄρση συλλαβῆς καὶ γίνεται γιὰ τὴν ἀνάγκη τοῦ μέτρου.

(ἔθνη τὰ πρὸ / σθεν τῆ φθορᾶ / βεβυσμένα

— — — / — — υ — / υ — υ υ

Ἡ Μετοχὴ **πεφευγότα** ἀναφέρεται στὰ ἔθνη: ... ἀφοῦ (ἢ ἐπειδὴ) ἔχετε ξεφύγει τελείως τὸν ὄλεθρον (τὸν χαμὸν δηλ.) τοῦ ἐχθροῦ. Τὸ ἄρδην σημαίνει τελείως, ὀλοτελῶς. Γι' αὐτὸ δηλ. νὰ ὑψώσετε τὰ χέρια **σὺν κρότοις** δηλ. με κρότους, ἐφθυμῖους, δηλ. με κρότους ὑμνητικούς, ποὺ ἰσοδυναμοῦν με ὕμνους. Ὑψοῦτε εἶναι Προστακτικὴ Ἐνεστῶτος τοῦ ῥήμ. ὑψόω-ῶ.

Ἡ Μετοχὴ **σέβοντα** ἀναφέρεται στὰ ἔθνη καὶ εἶναι τὸ σέβομαι ἀρχαῖο ῥήμα, ποὺ ἀντικαταστάθηκε ἀργότερα ἀπὸ τὸ σέβομαι. Εἶναι μιὰ τροπικὴ Μετοχὴ καὶ δείχνει μὲ ποιὸν τρόπο στὸ ἐξῆς θὰ ὑμνοῦν τὸ Θεό: σεβόμενα (τὰ ἔθνη) μόνο τὸ **Χριστὸ ὡς εὐεργέτην**, ὁ ὁποῖος στὰ δικά μας ἔφτασε μὲ συμπάθεια. **Τὰ καθ' ἡμᾶς** εἶναι ἡ ἀνθρώπινη φύση ἢ ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ μὲ τὶς συνθηκὲς τῆς.

Μετάφραση

Τὰ ἔθνη, ποὺ πρῶτα ἦσαν βυθισμένα στὴ φθορά, ποὺ ἔχετε ξεφύγει ὀλοτελᾶ ἀπὸ τὸν ὄλεθρο, ποὺ σᾶς προκαλοῦσε ὁ ἐχθρός, ὑψώνετε τὰ χέρια σας μὲ κρότους, ποὺ νὰ ὑμνοῦν, σεβόμενα μόνο τὸν Χριστὸν ὡς εὐεργέτην, ποὺ ἦρθε στὰ δικά μας ἀπὸ συμπάθεια.

Τροπάριο τρίτο

Τὸ τρίτο τροπάριο ἀναφέρεται στὴ Θεοτόκο καὶ ὁ ποιητὴς ἀπευθύνεται σ' αὐτήν.

Ἐσύ, Παρθένο, ποὺ γεννήθηκες ἀπὸ τὴ **ρίζα τοῦ Ἰεσσαί** (Ὁ Ἰεσσαί ἦταν ὁ πατέρας τοῦ Δαβίδ), **παρῆλθες**, δηλ. ξεπέρασες τοὺς ὄρους τῆς φύσεως τῶν ἀνθρώπων (Φύσις καὶ οὐσία εἶναι τὸ ἴδιο). Καὶ παρῆλθες τοὺς ὄρους τῆς ἀνθρώπινης φύσης μὲ τὸ νὰ γεννήσεις **τὸν προαιώνιον Λόγον** (δηλ. Υἱὸν) τοῦ **Πατρὸς**.

Πῶς ἐγέννησες τὸν Λόγον; Ὅπως θέλησε αὐτὸς νὰ περάσει μιὰ σφραγισμένη μὲ τὴν παρθενία κοιλιά (**κηδύς**: κοιλιά) μὲ τὴν ὑπερφυσικὴν καὶ ἄγνωστην σὲ ὄλους κένωση. **Κένωση** εἶναι ἡ συγκατάβαση τοῦ Χριστοῦ νὰ σαρκωθεῖ κρύβοντας τὴ θεϊκὴ του δόξα καὶ ἀδειάζοντας κατὰ κάποιον τρόπο τὸ μεγαλεῖό του, γιὰ νὰ ντυθεῖ τὸ ταπεινωμένο σχῆμα.

φυσῖσα: Εἶναι Μετοχὴ παθητ. Ἄορίστου β' ἐφύων τοῦ ῥήμ. φύομαι: γεννιέμαι, προσέρχομαι, φυτρώνω.

ρίζης ἀντὶ **ἐκ ρίζης**: Ἀπὸ τὴ ρίζα. Τὸ Ἰεσσαί νοεῖται ὡς Γενικὴ πτώση.

ὄρους παρῆλθες: Ἡ συντακτικὴ σειρὰ εἶναι παρῆλθες ὄρους τῆς οὐσίας τῶν βροτῶν.

Ὁ τελευταῖος στίχος ἀποτελεῖ ὀλόκληρος ἐπεξήγηση στὸ ἀναφορικὸ ἐπίρρημα **ὡς**. Πῶς **κηδόκησεν** ὁ Θεὸς νὰ γεννήσει ἢ Παρθένο τὸν Λόγον; **Διελθεῖν ἐσφραγισμένην κηδύν τῆ κενώσει τῆ ξένη**. Ἡ Δοτικὴ κενώσει εἶναι Δοτικὴ τοῦ τρόπου. Ἄν ἀφαιρέσομε ὁμῶς τὸ κόμμα μετὰ τὸ αὐτὸς, τότε τὸ διελθεῖν καὶ τὰ λοιπὰ εἶναι Ἄντικείμενο στὸ **κηδόκησε**. Προτιμῶ αὐτὴ τὴ σύνταξη.

Μετάφραση

Ὡς νέο παιδί ἀπὸ τὸ φύραμα τοῦ Ἀδάμ γεννήθηκε ὁ Υἱὸς καὶ στοὺς πιστοὺς ἐδόθηκε. Καὶ εἶναι αὐτὸς πατέρας τοῦ μέλλοντος αἰῶνος καὶ Ἄρχων καὶ ὀνομάζεται Ἀγγελιοφόρος τῆς μεγάλης Ἀπόφασης· αὐτὸς εἶναι ὁ ἰσχυρὸς Θεὸς καὶ αὐτός, ποὺ κατέχει μὲ τὴν ἐξουσία του τὴν κτίση.

Γραμματικὴ

Τὰ ῥήματα καλῶ καὶ τελῶ ἔχουν Μέλλοντα τὸν ἴδιον μὲ τὸν Ἐνεστῶτα.

Ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία οὗτος, αὕτη, τοῦτο εἶναι ἡ μόνη ἀντωνυμία, ποὺ ἔχει κλιτικὴ πτώση ἀλλὰ μόνο στὸν ἐνικὸ ἀριθμὸ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ γένους: (ὦ οὗτος, ὦ αὕτη).

Κάποτε καὶ ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία, ὅταν συνοδεύει ὄνομα πτώσεως Κλιτικῆς σχηματίζει Κλιτικὴ ὁμοία μὲ τὴν Ὀνομαστικὴ. Καὶ αὐτὸ συμβαίνει στὸ θηλυκὸ καὶ οὐδέτερο γένος, ὅπου Ὀνομαστικὴ καὶ Κλιτικὴ συμπίπτουν στὶς καταλήξεις.
Πχ. μήτηρ ἐμή, τέκνον ἐμόν.

Ἰαμβικοῦ Κανόνος τῆς ς' ᾠδῆς ἡ ὁ εἰρμὸς

Ναίω Ἰωνᾶς ἐν μυχοῖς θαλαττίοις
ἔλθειν ἐδεῖτο, καὶ ζάλην ἀπαρκέσαι.
Νυγείς ἐγὼ δὲ τῷ τυρανοῦντος θέλει,
Χριστέ, προσαυδῶ, τὸν κακῶν ἀναιρέτην,
Θᾶπτον μολεῖν σε τῆς ἐμῆς ῥαθυμίας.

Ἡ ς' ᾠδὴ τῶν Κανόνων ἔχει ὡς πρότυπο τὴν ς' ᾠδὴ τοῦ Ψαλτηρίου ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴ δέσση τοῦ Ἰωνᾶ:

ναίω : Κατοικῶ (Ὀμηρικὸ ῥῆμα· παράγωγο: ναός).

μυχοὶ θαλάττιοι: Ἐδῶ μπορεῖ νὰ σημαίνει τὰ βραχῶδη ὑποθαλάσσια σπήλαια, ὅπου πηγαίνουν τὰ ψάρια ἢ τὰ σπλάγγνα τοῦ κήτους, ὅπου μέσα στενεύονταν αἰχμαλωτισμένος ὁ Ἰωνᾶς.

δέομαι: Παρακαλῶ.

ἐλθεῖν: Νὰ ἔλθει ἔξω, νὰ βγεῖ. Ἀντικείμενο στὸ ῥῆμα: ἐδεῖτο.

ἀπαρκῶ: Ἀντέχω, ὑπερνικῶ.

νυγείς: Μετοχὴ τοῦ παθητ. Ἀορίστου β' ἐνύγην τοῦ ῥήμ. νύσσομαι (κεντιοῦμαι, πληγώνομαι).

προσαυδῶ: Προσφωνῶ, ἐπικαλοῦμαι.

ἀναιρέτης (ἀπὸ τὸ ῥῆμα ἀναιρῶ: καταργῶ): Καθαιρέτης.

θᾶπτον (ἐπίρρ.): Γρηγορότερα. Εἶναι ἀνώμαλο ἐπίρρημα ὡς πρὸς τὰ παραθετικά του: Θ. ταχέως Σ. θᾶπτον Υ. τάχιστα.

μολεῖν: Ἀπαρέμφατο τοῦ Ἀορίστου β' ἔμολον τοῦ ῥήμ. βλώσκω (ἔρχομαι).

ῥαθυμία: Ὀκνηρία, χαλαρότητα.

Τὸ σε εἶναι ὑποκείμενο τοῦ ἀπαρεμφάτου μολεῖν. Τὸ μολεῖν εἶναι Ἀντικείμενο τοῦ ῥήμ. προσαυδῶ.

τῷ ... θέλει: Δοτικὴ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου. Συνηθίζεται καὶ ἀπὸ τοὺς τραγικοὺς ποιητὲς νὰ εἶναι τὸ ποιητικὸ αἶτιο ὅποιουδήποτε παθητικοῦ ῥήμ. σὲ πτώση Δοτικὴ.

Ἡ Γενικὴ τῆς ῥαθυμίας εἶναι Γενικὴ συγκριτικὴ λόγῳ τοῦ συγκριτικοῦ ἐπιρρήματος θᾶπτον.

Μετάφραση

Όταν κατοικούσε ὁ Ἰωνᾶς στὰ θαλάσσια στενώματα, παρακαλοῦσε (τὸ Θεὸ) νὰ βγεῖ (ἐνν. ὁ Ἰωνᾶς) καὶ νὰ ἀντέξει τὴ ζάλη. Κι ἐγώ, ἀφοῦ πληγώθηκα ἀπὸ τὸ βέλος τοῦ τυράννου (διαβόλου), Χριστέ, σὲ προσκαλῶ ἐσένα τὸν καθαιρέτη τῶν κακῶν νὰ ἔρθεις γρηγορότερα ἀπὸ τὴν ῥαθυμία μου.

Σχόλιο

Ἐδῶ ὁ ποιητὴς συγκρίνει τὴ δική του κατάσταση μὲ τὴν περιπέτεια τοῦ Ἰωνᾶ. Ἐκεῖνος παρακαλοῦσε τὸ Θεὸ νὰ βγεῖ ἀπὸ τὴ κοιλιὰ τοῦ κίτους κι ἐγώ σὰν τὸν Ἰωνᾶ, λέει, σὲ παρακαλῶ (ὄχι ὅμως μὲ τὴν ἔνταση τοῦ Ἰωνᾶ) καὶ σοῦ ζητῶ νὰ προλάβεις μὲ τὴ σπουδὴ σου τὴ δική μου προσπάθεια, ποὺ εἶναι χαλαρὴ λόγῳ τῆς ῥαθυμίας μου.

Γραμματικὴ

Ἐπιρρήματα: Οἱ τρεῖς βαθμοί:

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
συντόνως	συντονιώτερον	συντονιώτατα
ἀνέτως	ἀνετώτερον	ἀνετώτατα
σκληρῶς	σκληρότερον	σκληρότατα
λεπτῶς	λεπτότερον	λεπτότατα
λυγρῶς	λυγρότερον	λυγρότατα

Όταν ἢ πρὶν ἀπὸ τὰ τέρματα -ότερον, -ότατα τῶν παραθετικῶν συλλαβῆ εἶναι φύσει ἢ θέσει μακρὰ, τὸ -οτερον, -οτατον παραμένει ὅπως εἶναι, δηλ. μὲ ο. Όταν ὅμως ἢ προηγούμενη συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα, τὸ ο γίνεται ω. Π.χ. νεώτερον, σοφώτατα, τιμιώτατα, καθαρώτερα κλπ. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὰ ἀντίστοιχα ἐπίθετα.

Ἰαμβικοῦ Κανόνος τῆς 5' ὥδης :

τὰ τροπάρια

Ὅς ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς Θεὸν Θεὸς Λόγος,
 Νυνὶ κρατύνει, μὴ σθένουσαν τὴν πάλαι
 Ἰδῶν φυλάξαι τὴν καθ' ἡμᾶς οὐσίαν,
 Καθεῖς ἑαυτὸν δευτέρῃ κοινωνίᾳ
 Αὐθις προφαίνων, τῶν παθῶν ἐλευθερίαν.

Ἔκται δι' ἡμᾶς Ἀβραὰμ ἐξ ὀσφύος,
 Λυγρῶς πεσόντας, ἐν σκότει τῶν πταισμάτων,
 Υἱοῦς ἐγεῖραι, τῶν κάτω νενευκότων,
 Ὁ φῶς κατοικῶν, καὶ φάτιν παρ' ἀξίαν.
 Νῦν εὐδοκίσας εἰς βροτῶν σωτηρίαν.

Τροπᾶριο πρῶτο

Τὸ πρῶτο τροπᾶριο ἀναφέρεται στὸν Χριστὸ καὶ μνημονεύει τὴν ἀρχὴν τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Ἰωάννου: Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν... Ὁ Χριστός, λέει, ποὺ ἦταν στὴν ἀρχὴ κοντὰ στὸ Θεό, Θεὸς κι αὐτὸς Λόγος, τώρα δυναμώνει τὴν καθ' ἡμᾶς οὐσίαν δηλ. τὴν ἀνθρώπινη φύση μας, ποὺ (ἀφοῦ ἢ ἐπειδὴ) τὴν εἶδε νὰ μὴ μπορεῖ νὰ φυλάξει τὴν παλαιὰ κοινωνία, ἀφοῦ κατέβασε τὸν ἑαυτό του (καθεῖς ἑαυτὸν) μὲ δευτέρη κοινωνία, πάλι δείχνοντας (καὶ προσφέροντας) ἐλευθερία τῶν παθῶν.

Ἡ συντακτικὴ σειρὰ τοῦ κειμένου εἶναι ἡ ἐξῆς:

Ὅς ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς Θεὸν Θεὸς Λόγος
 νυνὶ κρατύνει τὴν καθ' ἡμᾶς οὐσίαν
 ἰδῶν μὴ σθένουσαν φυλάξαι τὴν πάλαι κοινωνία
 καθεῖς ἑαυτὸν δευτέρῃ κοινωνίᾳ
 αὐθις προφαίνων τῶν παθῶν ἐλευθερίαν.

Σύνταξη Μετοχῆς ἰδῶν: Ὑποκείμενο: Λόγος, Ἀντικείμενο: τὴν οὐσίαν, Κατηγορηματικὴ Μετοχή: μὴ σθένουσαν.

Σύνταξη Μετοχῆς: μὴ σθένουσαν: Ὑποκείμενο τὴν οὐσίαν Ἀντικείμενο φυλάξαι.

Ἐξαιρούνται μερικά ὡς πρὸς τὴ Γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ. Αὐτὰ ἦταν ἀρχικὰ δισύλλαβα.

Πχ. παῖς (<πάϊς), παιδός, παιδί, παίδων, παισί.
φῶς (<φάος), φωτός, φωτί, φώτων, φωσί.
οὐς (<οῦας), ὠτός, ὠτί, ὠτων, ὠσί.

Ἰαμβικοῦ Κανόνος τῆς ζ' ᾠδῆς

ὁ εἰρμὸς

Πῶ παντάνακτος ἐξεφαύλισαν πόθῳ
ἄπλκτα θυμαίνοντος ἠγκιστρωμένοι
Παῖδες τυράννου δύσθεον γλωσσαλγίαν
Οἷς εἴκαθε πῦρ ἄσπετον τῷ Δεσπότῃ
Λέγουσιν· εἰς αἰῶνας εὐλογητός εἶ.

Ἡ συντακτικὴ σειρά εἶναι: Παῖδες ἠγκιστρωμένοι πόθῳ τῷ (ἐνν. τοῦ) παντάνακτος ἐξεφαύλισαν δύσθεον γλωσσαλγίαν ἄπλκτα θυμαίνοντος τυράννου.

ἐκφαυλίζω: Ἐξευτελίζω.

θυμαίνω: θυμώνω.

ἄπλκτα (ἀντὶ ἄπλκστα ἀντὶ ἀπλήστως): Ἀχόρταστα, ὑπερβολικά.

γλωσσαλγία: Ἄνοητολογία ἀλαζονική, ποῦ μόνο κουράζει (πονεῖ) τὴν γλώσσαν.

οἷς εἴκαθεν: Εἰς αὐτοὺς (τοὺς Παῖδας) ὑπεχώρησε τὸ πῦρ. εἴκαθεν Ἄοριστος β' τοῦ ῥήμ. εἴκω: ὑποχωρῶ (ἀντὶ: εἴξεν). Τὸ οἷς εἶναι Ἀντικείμενο στὸ ῥῆμα εἴκαθεν.

ἄσπετον πῦρ: Ἀμέτρητον, ἀπερίγραπτον πῦρ.

λέγουσι: Εἶναι Μετοχὴ τροπικὴ ἢ χρονικὴ μὲ ὑποκείμενο τὸ οἷς (δηλ. τοῖς τρισὶ Παισί, στοὺς Τρεῖς Παῖδας).

Μετάφραση

Οἱ (Τρεῖς) Παῖδες ἠγκιστρωμένοι ἀπὸ τὸν πόθον τοῦ παμβασιλέως (Θεοῦ) ἐξευτέλισαν τὴν μισσητὴν στὸ Θεὸ ἀνοητολογία τοῦ τυράννου (Ναβουχοδονόσορα), ποῦ ἐθύμωνε ἐναντίον τους ἀχόρταστα. Σ' αὐτοὺς ὑποχώρησε ἡ φωτιά, καθὼς ἔλεγαν στὸ Δεσπότη: Στους αἰῶνες εἶσαι εὐλογητός.

Σχόλιο

Πρόσεξε ὅτι τὸν Θεὸν ἀποκαλεῖ παντάνακτα καὶ δεσπότη ἐνῶ τὸν Ναβουχοδονόσορα τύραννο. Τὴ σχέση μὲ τὸ Θεὸ ἀποκαλεῖ πόθο καὶ ὄχι φόβο.

Τὴν προσταγὴ τοῦ τυράννου εἰρωνικὰ τὴν ὀνομάζει γλωσσαλγία.

Μέτρο τοῦ πρώτου ἰαμβικοῦ στίχου

Τῷ παντάνακτος ἐξεφαύλισαν πόθῳ

— u — / u — u — / u — u —

Μόνον ὁ πρῶτος ἰαμβος ἀντικαταστάθηκε ἀπὸ σπονδεῖο (— —).

Ἰαμβικοῦ Κανόνος τῆς ζ' ᾠδῆς

τὰ τροπάρια

Πιρρέτας μὲν ἐμμανῶς καταφλέγει.
Σψῆζει δὲ παφλάζουσα ῥοιζηδὸν νέους,
Ταῖς ἐπταμέτροις καύσει πυργουμένη,
Οὐς ἔστεφε φλόξ ἄφθονον τοῦ Κυρίου,
Νέμοντος εὐσεβείας ἐνεκα δρόσον.

Ἦρωγέ Χριστέ, τὸν βροτοῖς ἐναντίον
Πρόβλημα τὴν σάρκωσιν ἀρρήτως ἔχων
Ἦσχυνας, ὄλθον τῆς θεώσεως φέρων
Μορφούμενον νῦν· ἥς τινος δι' ἐλπίδα
Ἄνωθεν εἰς κευθμῶνας ἤλθομεν ζόφου.

Ἦν ἀγριωπὸν, ἀκρατῶς γαυρουμένῃν,
 Ἄσμενα βακχεύουσαν ἐξοιστρομένον
 Κόσμου καθεῖλες πανσθενῶς ἀμαρτίαν·
 Οὐς εἴλκυσε πρὶν, σήμερον τῶν ἀρκύω,
 Σψῆξεις δέ, σαρκωθεὶς ἐκῶν θύεργέτα.

Τροπᾶριο πρῶτο

Τὸ πρῶτο τροπᾶριο τῆς ζ ᾠδῆς ἀφηγεῖται περιληπτικὰ τὸ μαρτύριο τῶν Τριῶν Παίδων. Ἡ φλόγα τοὺς ὑπηρέτες τοῦ Ναβουχοδονόσορα τοὺς καταφλέγει, δηλ. τοὺς κατακαίει, ἐμμανῶς. Ἐμμανῶς εἶναι ἐπίρρημα καὶ σημαίνει μὲ πολὺ πάθος, σὰν τρελλὴ ἀπὸ τὴν ἔντασι. Ὑποκείμενο τοῦ ῥήμ. καταφλέγει εἶναι ἡ φλόξ. Εἶναι ἐπίσης ἡ φλόξ Ὑποκείμενο καὶ τῆς ἄλλης προτάσεως: σψῆξει δὲ παφλάξουσα ῥοιζηδὸν νέους. Παφλάξω σημαίνει κἀνω τὸν χαρακτηριστικὸν ἦχο τοῦ κύματος ἢ τῆς μεγάλης φλόγας. Ἡ λέξη ῥοιζηδὸν εἶναι ἐπίρρημα καὶ σημαίνει μὲ κρότο. Ὁ ῥοῖζος εἶναι ὁ κρότος. Καὶ οἱ Μετοχῆς παφλάξουσα καὶ πυργουμένη ἔχουν ὡς Ὑποκείμενο τὴ λέξη φλόξ. Ἡ Μετοχὴ παφλάξουσα εἶναι τροπικὴ καὶ δηλώνει μὲ ποιὸν τρόπο γίνονταν αἰσθητὴ ἡ φλόγα, ἐνῶ ἡ Μετοχὴ πυργουμένη ἐξηγεῖ γιατί ἡ φλόγα, ἐπάφλαξε μὲ κρότο. Ἐξηγῶ τὴ Μετοχὴ πυργουμένη μὲ τὸ καθὼς ποὺ ἔχει καὶ χρονικὴ καὶ αἰτιολογικὴ σημασία. Καὶ τὸ ῥήμα ἔστεφε τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως οὐς ἔστεφε ἔχει ὡς Ὑποκείμενο τὴ φλόγα. Πυργοῦται ἡ φλόξ σημαίνει ὑψώνεται ἡ φλόγα. Ἡ ἐνδυνάμωσις τῆς φλόγας ἔγινε μὲ τὶς ἐφτάμετρος καύσεις, δηλ. μὲ τὸν ἐπταπλασιασμὸ τῆς καύσιμης ὕλης.

Ἡ φλόγα ἐδῶ ἀναφέρεται ὅτι ἔστεφε τοὺς νέους, γιατί πρακτικὰ μὲν οἱ φωτιές, ὅσο ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὴν ἐστία τους, τόσο πλησιάζονται μεταξύ τους, μεταφορικὰ ὅμως ἐπειδὴ τὸ μέσον τῆς τιμωρίας τελικὰ γίνεται στέφανος δόξας. Εἰδικὰ στοὺς Τρεῖς Παίδας ἡ φλόγα τοὺς ἔσφζε, δηλ. τοὺς διατηροῦσε καὶ δὲν τοὺς κατέφλεγε.

Μὲ τὴν Γενικὴ ἀπόλυτο νέμοντος ἐξηγεῖ γιατί ἡ φλόγα δὲν κατέφλεγε τοὺς νέους: ἐπειδὴ ἔνεμε, δηλ. ἔδινε ὁ Κύριος ἄφθονη δροσιὰ ἐξ αἰτίας τῆς εὐσεβείας.

Ὁ ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς εὐσεβείας ἔνεκα διατυπώνεται καὶ ἔνεκα εὐσεβείας καὶ ἀποτελεῖ προσδιορισμὸ τοῦ ἀναγκαστικοῦ αἰτίου.

Μετάφραση

Τοὺς ὑπηρέτες μὲν ἄγρια μὲ μανία τοὺς κατακαίει, σψῆζει ὅμως ἀν καὶ παφλάζοντας μὲ κρότο τοὺς νέους, ποὺ τοὺς στεφάνωνε (τοὺς σκέπαζε) καθὼς ὑψώνονταν ἡ φλόγα μὲ τὶς ἐπταπλάσιες καύσεις, ἐπειδὴ ὁ Κύριος ἔδινε ἄφθονη δροσιὰ ἐξ αἰτίας τῆς εὐσεβείας τῶν νέων.

Τροπᾶριο δευτέρου

Στὸ δευτέρου τροπᾶριο ἐρμηνεύει ὁ ποιητὴς τὴ σημασία τῆς ἔνσαρκης παρουσίας τοῦ Χριστοῦ σχετικὰ μὲ τὸν διάβολον, ποὺ ἐδῶ τὸν ἀποκαλεῖ θροτοῖς ἐναντίον (δηλ. ἀντίπαλο τῶν ἀνθρώπων). Τὸ Χριστὸ ἀποκαλεῖ ἀρωγόν, δηλ. βοηθόν. Ἀπευθύνεται στὸ Χριστὸ στὸ δευτέρου πρόσωπο καὶ λέει ἡσχυνας δηλ. καταντρόπιασες τὸν ἀντίπαλο τῶν ἀνθρώπων, βοηθέ μας Χριστέ, ἔχοντας ὡς πρόβλημα (δηλ. τέχνασμα) τὴν σάρκωσή σου κατὰ τρόπον ἀπόρητον. Ἦταν τέχνασμα ἡ σάρκωσις, γιατί ὁ διάβολος νομίζοντας ὅτι ἔχει νὰ κάνει μὲ ἄνθρωπο μόνον, ἔκανε τὶς ἐπιθέσεις του μὲ ἀποτέλεσμα τὴ Σταύρωσις καὶ τὴν Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ, ποὺ τὸν καταντρόπιασαν.

Οἱ δυὸ Μετοχῆς φέρων καὶ μορφούμενος συμπληρώνουν ἡ μιὰ τὴν ἄλλη: φέροντας, δηλ. ἔχοντας ἐπάνω σου τὸν πλοῦτον τῆς Θεότητος, τώρα ὅμως παίρνοντας μορφὴ ἀνθρώπινη.

Ἡ ἀναφορικο-αοριστολογικὴ ἀντωνυμία ἡστινος (ἐδῶ ἀναλελυμένα: ἡς τινος) ἀναφέρεται στὴ Γενικὴ θεώσεως. Ὁ ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς δι' ἐλπίδα, σημαίνει ἐξ αἰτίας τῆς ἐλπίδας.

Κευθμῶνες εἶναι οἱ κρυφῶνες, τὰ σκοτεινὰ σπήλαια καὶ **ζόφος** εἶναι τὸ πυκνὸ σκοτάδι. Οἱ Πρωτόπλαστοὶ ἠλπισαν ὅτι θὰ γίνουν θεοὶ καὶ γι' αὐτὸ ἀμάρτησαν («ἔσεσθε καὶ ὑμεῖς ὡς ὁ Θεός...»). Ἀποτέλεσμα τῆς ἀμαρτίας ἦταν ἡ πτώση στὸ σκοτεινὸ Ἕαιδη.

Ἡ συντακτικὴ σειρὰ εἶναι: Ἄρωγέ Χριστέ, τὸν βροτοῖς ἐναντίον ἡσχυνας ἔχων πρόβλημα τὴν σάρκωσιν, φέρων τὸν ὄλθον τῆς θεώσεως μορφούμενον νῦν...

Ἡ Δοτικὴ βροτοῖς εἶναι Δοτικὴ ἀντικειμενικὴ στὸ ἐπίθετο: ἐναντίον. Σύνταξη τῆς Μετοχῆς: ἔχων, Ὑποκείμενο: σύ, Ἀντικείμενο: τὴν σάρκωσιν, Κατηγορούμενο τοῦ Ἀντικειμένου: πρόβλημα. Ἦς τινος δι' ἐλπίδα: εἶναι σχῆμα προλήψεως ἀντί: δι' ἐλπίδα ἥς τινος.

Μετάφραση

Βοηθὲ Χριστέ, τὸν ἀντίπαλο τῶν ἀνθρώπων καταντρόπιασες ἔχοντας κατὰ τρόπον μυστηριώδη ὡς δόλωμα (τέχνασμα) τὴν σάρκωσιν, διαθέτοντας τὸν πλοῦτο τῆς θεώσεως, ποὺ τώρα παίρνει μορφή ἀνθρώπινη. Ἐξ αἰτίας τῆς ἐλπίδας αὐτῆς τῆς θεώσεως ἤρθαμε ἀπὸ πάνω (ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ Παραδείσου) στὰ σκοτεινὰ σπήλαια τοῦ Ἕαιδη.

Τροπᾶριο τρίτο

Στὸ τρίτο τροπᾶριο ἀπευθύνεται πάλι ὁ ποιητὴς πρὸς τὸ Χριστὸ μὲ τὸ ῥῆμα **καθεῖλες**, ποὺ σημαίνει κατάργησες, ἐγκρέμισες καὶ εἶναι Ἀόριστος β' τοῦ ῥήμ. καθαιρῶ. Τὸ ῥῆμα καθαιρῶ σημαίνει κυριεύω τελείως, καταργῶ, ἐξοντώνω. Δίπλα του τὸ ἐπίρρημα **πανσθενῶς** ἐνισχύει μὲ ἔμφαση τὸ ζωηρὸ ῥῆμα **καθεῖλες**. Πανσθενῶς σημαίνει μὲ ὅλες τὶς δυνάμεις, μὲ καθολικὴ παντοδυναμία.

Τὸ Ἀντικείμενο τοῦ ῥήμ. εἶναι ἡ Αἰτιατικὴ **τὴν ἀμαρτίαν**. Δύο Μετοχὲς ἀναφορικὲς συνοδεύουν τὸ Ἀντικείμενο: **γαυρούμενν** καὶ **βακχεύουσιν** καὶ ἕνας ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς:

ἀγριωπόν. Ἀγριωπὸς εἶναι ποιητικὸς τύπος τοῦ ἐπιθέτου **ἀγριος**. Γαυροῦμαι σημαίνει ὑπερηφανεύομαι. Βακχεύω σημαίνει συμπεριφέρομαι μὲ μανία, μὲ ἔκσταση δαιμονικὴ. **Ἐξοιστροῦμαι** σημαίνει κινεῖται μανιακὰ λόγω τσιμπήματος ἐνὸς ἐντόμου, τοῦ οἴστρου, ποὺ ἐνοχλεῖ τὰ ζῶα, κυρίως τὰ ἄλογα, καὶ τὰ κάνει νὰ ἀφηνιάζουν.

Κι αὐτοὺς, ποὺ **εἴλκυσε**, δηλ. τράβηξε, πρὶν ἢ ἀμαρτία, σήμερα τοὺς **σῶξεις** ἀπὸ τὶς παγίδες. **Ἄρκυς** (Γεν. ἄρκυος) σημαίνει παγίδα, σὰν αὐτή, ποὺ χρησιμοποιοῦν οἱ κυνηγοὶ γιὰ τὰ θηρία. Καὶ αὐτὸ τὸ πραγματοποιεῖς, ἀφοῦ σαρκώθηκες θεληματικὰ, εὐεργέτη μας.

Ἡ συντακτικὴ σειρὰ εἶναι: **Καθεῖλες ... τὴν γαυρούμενν ... βακχεύουσιν ἀμαρτίαν ἐξοιστρομένου κόσμου**. Οὐς **εἴλκυσε πρὶν** (ἢ ἀμαρτία), **σήμερον σαρκωθείς σῶξεις τῶν ἀρκύων**.

Μετάφραση

Τὴν ἀγρία ἀμαρτία, ποὺ ἀκράτητα περηφανεύεται καὶ ἄσεμνα χορεύει, καθὼς ὁ κόσμος ἔχει ἀφηνιάσει, παντοδύναμα τὴν κατάργησες. Κι αὐτοὺς, ποὺ τράβηξε πρὶν (ἢ ἀμαρτία) σήμερα τοὺς σῶξεις ἀπ' τὶς παγίδες μὲ τὸ νὰ σαρκωθείς θεληματικὰ, εὐεργέτη μας.

Γραμματικὴ

Τὸ ῥῆμα **σῶξω** παίρνει ὑπογεγραμμένη σὲ ὄλους τοὺς τύπους τοῦ Ἐνεστώτος καὶ τοῦ Παρατατικοῦ μόνον.

Ἀπὸ τὴν ἔνωση τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ὅς, ἡ, ὁ καὶ τῆς ἀόριστης τις, τις, τι, ἔγινε ἡ ἀναφορικοαοριστολογικὴ ἀντωνυμία: ὅστις, ἡτις, ὅ, τι, ποὺ κλίνεται ὅπως ἀκριβῶς οἱ ἀρχικὲς ἀντωνυμίες ἀλλὰ ἐνωμένες συνήθως σὲ μιὰ λέξη. Ἐδῶ στὸ δεῦτερο τροπᾶριο τῆς ζ' ᾠδῆς δὲν εἶναι ἐνωμένες.

Ἱαμβικοῦ Κανόνος τῆς π' ᾠδῆς

τὰ τροπάρια

 ὕμνῳ φυγοῦσα τοῦ θεοῦσθαι τῆ πλάνῃ,
 ἄλικτον ὕμνεῖ τὸν κενούμενον Λόγον
 Νεανικῶς ἅπασα σὺν τρόμῳ κτίσις,
 Ἄδοξον εὐχος δειματομένη φέρει,
 Ρευστὴ γεγῶσα, κἂν σοφῶς ἐκαρτέρει.

 κεις πλανῆτιν πρὸς νομὴν ἐπιστρέφω,
 τὴν ἀνθοποιὸν ἐξ ἐρημαίων λόφων,
 Ἡ τῶν ἐθνῶν ἔγερσις, ἀνθρώπων φύσιν
 Ρώμην βιαίαν τοῦ βροτοκτόνου σθέσαι,
 Ἀνὴρ φανείς τε καὶ Θεὸς προμυθία.

Τροπάριο πρῶτο

Στὸ πρῶτο τροπάριο ὁ ποιητὴς ἀναφέρεται στὴν κτίσις, ἡ ὁποία ἀλικτον ὕμνεῖ δηλ. ἀτελείωτα ὕμνεῖ (τὸ ἀλικτον εἶναι ἐπίρρημα ἀντὶ τοῦ ἀλίκτως) τὸν κενούμενον Λόγον δηλ. τὸν Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ, ποῦ θεληματικὰ ἄφησε τὴν οὐράνια δόξα καὶ φανερώθηκε στὴ γῆ, σὰν νὰ ἔχει ἀδειάσει αὐτὴ τὴ δόξα ντυμένος τὴν ταπεινὴ καὶ θνητὴ ἀνθρώπινη φύση.

Ὁ λόγος, ποῦ ἔχει νὰ ὕμνεῖ ἀτελεύτητα τὸ Χριστὸ ἢ κτίσις, δὴλώνεται στὴ Μετοχὴ φυγοῦσα δηλ. ἐπειδὴ ἔφυγε, ἀπαλλάχτηκε ἀπὸ τὴν λύμην (δηλ. τὴν ὕβριν, τὴν ἀμαρτωλὴ ἀκαθαρσία) τοῦ νὰ θεοποιεῖται λόγῳ τῆς πλάνης. Τῆ πλάνῃ εἶναι Δοτικὴ τῆς αἰτίας. Οἱ ἀρχαῖοι ὡς εἰδωλόατρος ἐθεοποιοῦσαν τὴν φύση (τὴ γῆ, τὴ θάλασσα, τὰ ἄστρα, τὰ ζῶα, τὰ δέντρα κλπ) καὶ αὐτὸ ἦταν ὕβρις, βρωμιὰ ἀμαρτίας γιὰ τὴ φύση, συνέβαινε ὁμως λόγῳ τῆς πλάνης τῶν εἰδωλόατρῶν.

Αὐτὸν τὸν ὕμνο, τὸν κάνει ἡ κτίσις νεανικῶς σὺν τρόμῳ δηλ. ζωηρά, σὰν ποῦ ξανανεώθηκε τώρα μὲ τὴ γέννησις τοῦ Χριστοῦ

καὶ μὲ τρόμο συγχρόνως τώρα, ποῦ ἀναγνωρίζει τὸν ἀληθινὸ Θεό.

Ἡ Μετοχὴ δειματομένη εἶναι αἰτιολογικὴ καὶ ἐξηγεῖται ἐπειδὴ φοβῶταν (δειματοῦμαι σημαίνει φοβοῦμαι) νὰ φέρει, δηλ. νὰ ἔχει, ἓνα ἄδοξον εὐχος δηλ. μιὰ ἄδοξη καύχησις. Εὐχος στὴν Ὀμηρικὴ γλῶσσα σημαίνει τὴν καύχησις. Ὅταν ἡ γῆ δηλ. λατρεύονταν ὡς Θεὸς εἶχε κάποια καύχησις πὼς εἶναι Θεὸς καὶ τὴν προσκυνοῦν οἱ ἄνθρωποι. Μιὰ τέτοια προσευχὴ στὴ γῆ ἀπὸ τοὺς Ὀμηρικοὺς ὕμνους ἀρχίζει μὲ τὰ λόγια: «Γαῖα, θεά, μήτηρ...». Αὐτὴ ὁμως ἡ δόξα, ποῦ εἶχε ἡ γῆ, ἦταν ἄδοξη, μάταιη σὰν τὰ κλεμμένα στολίδια, ποῦ φορεῖ ἓνας κλέφτης καὶ δὲν τοῦ ἀνίκου.

Ἡ Μετοχὴ γεγῶσα ποιητικὴ ἀντὶ γεγονουῖα καὶ ἐξηγεῖται γιὰ τὴν φοβῶταν (κατὰ προσωποποίηση) ἡ γῆ τὴν πλάνη τῆς θεοποίησης. Γιὰ τὴν ἦταν ρευστὴ, δηλ. μεταβλητὴ, φθαρτὴ, εὐπαθὴς.

Ἡ παραχωρητικὴ πρότασις κἂν σοφῶς ἐκαρτέρει ἀντὶ τοῦ ἀπτικού καὶ εἰ σοφῶς ἐκαρτέρει δηλ. ἡ φύση ἦταν ρευστὴ, ὅσο κι ἂν μὲ σοφία ὑπέμενε τὴ λύμην περιμένοντας αὐτόν, ποῦ θὰ τὴν ἀποκαταστήσει.

Σύνταξις Μετοχῆς: δειματομένη. Ἀντικείμενο: φέρει

Σύνταξις Ἀπαρεμφάτου φέρει. Ὑποκείμενο ἡ κτίσις (Ταυτοπροσωπία), Ἀντικείμενο: εὐχος.

Μετάφρασις

Ἄφοῦ ἀπαλλάχτηκε ἀπὸ τὴν ὕβριν τῆς θεοποίησης λόγῳ τῆς πλάνης, ἀτελεύτητα ὕμνεῖ τὸν ἐνανθρωπήσαντα Λόγον ἀνανεωμένη καὶ μὲ τρόμο ὅλη ἡ κτίσις, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο νὰ ἔχει μιὰ ἄδοξη καύχησις, ἐπειδὴ εἶχε γίνῃ ρευστὴ (φθειρόμενη), ὅσο κι ἂν μὲ σοφία ὑπέμενε καρτερικὰ.

Τροπάριο δεύτερο

Στὸ δεύτερο τροπάριο ὁ ποιητὴς ἀπευθύνεται πρὸς τὸ Χριστό, τὸν ὁποῖον ἀποκαλεῖ ἔγερσιν τῶν ἐθνῶν, δηλ. ἀνάστασις τοῦ κόσμου. Τὸ ῥῆμα ἦκω σημαίνει ἔχω ἔλθει. Ἡ Μετοχὴ ἐπιστρέφω

είναι τροπική, δηλ. ἤλθεσ ἐπιστρέφων δηλ. στρέφοντας πίσω, γυρίζοντας τὴν ἀνθρώπινη φύση τὴν πλανημένη πρὸς νομὴν δηλ. πρὸς τὴ νομί, τὴ βοσκή, ποὺ βόσκουν τὰ πρόβατα. Αὐτὴ τὴ βοσκή, ποὺ συμβολίζει τὴν πνευματικὴ τροφὴ τοῦ χριστιανοῦ, τὴν προσδιορίζει ὁ ποιητὴς μὲ τὸν ἐπιθετικὸ προσδιορισμὸ τὴν ἀνθοποιὸν ἐξ ἐρημαίων λόφων. Εἶναι μιὰ βοσκὴ γεμάτη ἄνθη ἀρετῶν καὶ πνευματικῶν ἀπολαύσεων, ποὺ προσφέρουν ἐρημαῖοι δηλ. ἥσυχαι καὶ εἰρηνικοὶ λόφοι, ὅπου εὐχαριστιοῦνται νὰ βόσκουν ἥσυχαι τὰ πρόβατα. Ἡ τῶν ἐθνῶν ἐγερσις: Εἶναι παράθεσις στὸ ἐννοούμενο Σύ, ποὺ εἶναι Ὑποκείμενο τοῦ ῥήμ. ἤκεις.

Τὸ Ἀπαρέμφατο σθέσαι εἶναι τοῦ σκοποῦ: γιὰ νὰ σβήσεις. Ἀντικείμενο τοῦ Ἀπαρεμφάτου εἶναι τὸ ῥώμην βιαίαν δηλ. τὴν βίαην καὶ βλαπτικὴ δύναμη τοῦ ἀνθρωποκτόνου. Στὴν ε' ῥῆθι χρησιμοποιήθηκε γιὰ τὴν ἴδια ἔννοια τὸ ὄνομα ἴς (ἴνα ψυχοφθόρου). Ἡ Μετοχὴ φανείς δείχνει τὸν τρόπον, ποὺ ἔσβησε ὁ Χριστὸς τὴν βιαίαν ῥώμην: φανείς (δηλ. μὲ τὸ νὰ φανείς) ἀνθρώπος καὶ Θεὸς λόγω τοῦ ἐνδιαφέροντος, τῆς φροντίδας σου γιὰ μᾶς. Ἀνήρ στα ἀρχαῖα ἑλληνικὰ εἶναι ταυτόσημο μὲ τὸ ἀνθρώπος.

Μετάφραση

Ἦλθεσ ξαναφέροντας τὴν πλανημένη ἀνθρώπινη φύση πρὸς τὴν νομί, ποὺ βγάζει ἄνθη ἀπὸ ἐρημικοὺς λόφους, ἐσύ, ποὺ εἶσαι ἢ Ἀνάστασις τῶν ἐθνῶν, γιὰ νὰ σβήσεις τὴ βίαην δύναμη τοῦ ἀνθρωποκτόνου, μὲ τὸ νὰ φανερωθεῖς σὰν ἀνθρώπος καὶ Θεὸς ἀπὸ τὴν φροντίδα, ποὺ ἔχεις γιὰ μᾶς.

Γραμματικὴ

Ὁ σύνδεσμος **κἄν** εἶναι παραχωρητικός. Σχηματίζεται ἀπὸ τὸν συμπλεκτικὸ καὶ τὸν ὑποθετικὸ ἄν. Οἱ παραχωρητικοί, καὶ ἐναντιωματικοὶ σύνδεσμοι ἀκολουθοῦν τὴ σύνταξη τῶν ὑποθετικῶν. Οἱ ὑποθετικοὶ σύνδεσμοι εἶναι δύο: **εἰ** καὶ **ἄν**. Ὁ ὑποθετικὸς σύνδεσμος **εἰ** συντάσσεται μὲ

ῥῆμα ἐγκλίσεως Ὅριστικῆς ἢ Εὐκτικῆς. Ὁ ὑποθετικὸς σύνδεσμος **ἄν** συντάσσεται μὲ ῥῆμα ἐγκλίσεως Ὑποτακτικῆς. Κατὰ ποιητικὴν ἄδειαν ἐδῶ (ἀ' τροπάριο π' ῥῆθις τοῦ λαμβινοῦ Κανόνος) συντάχθηκε μὲ Ὅριστικὴ.

Πεζοῦ Κανόνος τῆς θ' ῥῆθις

ὁ εἰρημὸς

Μυστήριον ξένον ὄρω καὶ παράδοξον, οὐρανὸν τὸ σπάλαιον, θρόνον χειρουργικὸν τὴν Παρθένον, τὴν φάτιν χωρίον, ἐν ᾧ ἀνεκλίθη ὁ ἀχώρητος, Χριστὸς ὁ Θεός, ὃν ἀνυμνοῦντες μεγαλύνωμεν.

Ἡ θ' ῥῆθις ἔχει ὡς πρότυπο τὴν θ' ῥῆθις τοῦ Ψαλτηρίου, ποὺ ἔφαλε ἢ ἴδια ἢ Παρθένος Μαρία κατὰ τὴν ἐπίσκεψή της στὴν Ἐλισάβετ. Ἀπὸ αὐτὴν τὴν ῥῆθις εἶναι παρμένο τὸ ἐφύμνιο: **μεγαλύνωμεν**.

μυστήριον ξένον: Ὁ ὄρος ξένον ταυτίζεται μὲ τὸ παράδοξον. Πολλὰ παράδοξα συμβαίνουν στὴ ζωὴ ἀλλ' αὐτό, ποὺ ἔγινε μὲ τὴν γέννησι τοῦ Χριστοῦ, εἶναι κάτι τελείως πρωτότυπο, ἄρα πράγματι ξένο στὴν ἐμπειρία καὶ στὴ λογικὴ. Τὸ ῥῆμα **ὄρω** ἔχει ὡς Ἀντικείμενο: **μυστήριον**. Ἐπεξηγήσεις στὸ μυστήριον εἶναι: τὸ **σπάλαιον**, τὴν **Παρθένον**, τὴ **φάτιν** καὶ Κατηγορούμενα: **οὐρανὸν** (στὸ Σπάλαιον), **θρόνον** (στὴν Παρθένον) **χωρίον** (στὴ φάτιν) ἀντίστοιχα.

ἐν ᾧ: ἐννοεῖται **χωρίω**.

ἀνεκλίθη: Παθητικὸς Ἀόριστος τοῦ ῥήμ. ἀνακλίνομαι (ἐκπλώνω).

Σειρά :
Μαθήματα Λειτουργικής Γλώσσας

Συγγραφείς :
Κωνσταντίνος Σ. Γανωτής - Παναγιώτης Διονυσόπουλος

Τίτλος :
Οι δύο Κανόνες της Χριστού Γεννήσεως
Ἐμπνευτικὸ Λεξιλόγιό τῶν δύσκολων λέξεων τῶν 12 Μηνῶν

Ἐπιμέλεια ἔκδοσης :
Ἐκδόσεις ΠΗΛΟΣ

Σχεδιασμός ἐξωφύλλου :
Δημήτρης Τσιάντας, ζωγράφος - ἀγιογράφος

Διορθώσεις :
Κωνσταντίνος & Εἰρήνη Γανωτῆ

Ἐκτύπωση :
Νικόλαος & Εὐθύμιος Κ. Σανιδᾶς
Ἰωαννῶν 6 183 45 Μοσχᾶτο

Πρώτη Ἐκδοση: Σεπτέμβριος 2006

© «ΠΥΡΦΟΡΟΣ»

«ΠΥΡΦΟΡΟΣ»
Ἱερὰ Μονὴ Προφίτου Ἡλιοῦ Θήρας
847 00 ΘΗΡΑ
Τηλ. - Fax: 22860 31210

ISBN: 960-88209-7-9

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Σ. ΓΑΝΩΤΗ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΟΙ ΔΥΟ ΚΑΝΟΝΕΣ
ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ

